A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (nyolcadik tanács)

2010. november 16.*

A C-76/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk értelmében benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Krajský súd v Prešove (Szlovákia) a Bírósághoz 2010. február 9-én érkezett, 2010. január 19-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Pohotovosť s. r. o.**

és

Iveta Korčkovská

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: szlovák.

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, a nyolcadik tanács elnökeként eljárva, C. Toader (előadó) és A. Prechal, bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

mivel eljárási szabályzata 104. cikke 3. §-ának első bekezdése alapján a Bíróság indokolt végzéssel kíván határozni,

a főtanácsnok meghallgatását követően,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) fogyasztói hitelszerződésekre alkalmazandó uniós szabályozással való együttes olvasatának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Pohotovosť s r. o. (a továbbiakban: Pohotovosť) és az I. Korčovská között, az e felek által 20 000 SKK (663,88 euró) összegre megkötött kölcsönszerződés alapján ez utóbbit 48 820 SKK-nak (1620,53 euró), valamint a késedelmi kamatoknak és költségeknek az említett társaság részére történő megfizetésére kötelező választottbírósági ítélet végrehajtása tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

A 87/102/EGK irányelv

3 Az 1998. február 16-i 98/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 101., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 36. o.) módosított, a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i 87/102/EGK tanácsi irányelv (HL 1987. L 42., 48. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 326. o.; a továbbiakban: 87/102 irányelv) huszonötödik preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„mivel tekintve, hogy ez az irányelv bizonyos mértékben közelíti a tagállamok fogyasztói hitelre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit, valamint előír egy bizonyos szintű fogyasztóvédelmet, a tagállamokat semmi sem akadályozza, hogy

a Szerződés szerinti kötelezettségeik megfelelő figyelembe vétele mellett a fogyasztók védelme érdekében szigorúbb intézkedéseket tartsanak fenn vagy fogadjanak el”.

4 A 87/102 irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv a hitelszerződésekre vonatkozik.

(2) Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

a) »fogyasztó«: olyan természetes személy, aki az irányelv hatálya alá tartozó ügyletek során olyan célból jár el, amely saját kereskedelmi vagy szakmai tevékenységi körén kívül esik;

b) »hitelező«: olyan természetes vagy jogi személy, vagy ilyen személyek csoportja, amely a kereskedelmi, üzleti vagy szakmai tevékenysége gyakorlása során hitelt nyújt;

c) »hitelszerződés«: olyan szerződés, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában.

[…]

d) »a fogyasztónak nyújtott hitel teljes költsége«: mindaz a költség, ideértve a kamatokat és egyéb költségeket, amelyeket a fogyasztónak a hitellel kapcsolatban meg kell fizetnie;

e) »éves, százalékban kifejezett hiteldíj«: a fogyasztónak nyújtott hitel teljes költsége a megadott hitelösszeg éves százalékában kifejezve, és az 1a. cikk szerint kiszámítva."

5 Ezen irányelv 1a. cikke a következőket írja elő:

„(1) a) Az éves, százalékban kifejezett hiteldíjat, ami éves szinten, a hitelező és az adós megállapodása szerinti, jövőbeni vagy fennálló összes kötelezettség (kölcsönök, törlesztések és költségek) jelenlegi értékével egyenlő, a II. mellékletben meghatározott matematikai képletnek megfelelően kell kiszámítani.

b) A számítási módszerre négy példa található a III. mellékletben, bemutatási céllal.

(2) Az éves, százalékban kifejezett hiteldíj számításához meg kell határozni az 1. cikk (2) bekezdése d) pontjában meghatározott, »a fogyasztónak nyújtott hitel teljes költségét«, az alábbi költségtételek nélkül:

i. a hitelszerződésbe foglalt bármely kötelezettségének az elmulasztása miatt az adós által fizetendő költségek;

[…]

iii. pénzösszegek átutalásával és olyan bankszámlák működtetésével kapcsolatos költségek, amelyekre a hiteltörlesztésekkel, a kamatfizetésekkel és az egyéb költségekkel kapcsolatos befizetéseket teljesítik, kivéve, ha a fogyasztó a kérdésben nem rendelkezik megfelelő választási szabadsággal, és ha az ilyen költségek rendkívül magasak; ugyanakkor ez a rendelkezés nem vonatkozik az ilyen törlesztések vagy befizetések beszedési díjaira, függetlenül attól, hogy készpénzben, vagy más módon szedik be azokat;

[…]

(4) a) Az éves, százalékban kifejezett hiteldíjat a hitelszerződés megkötésének időpontjában kell kiszámítani, a 3. cikk hirdetésekre és kedvezményes eladási akciókra vonatkozó rendelkezéseinek sérelme nélkül.

b) A számításnál abból a feltételezésből kell kiindulni, hogy a hitelszerződés a megállapodás szerinti ideig érvényes, és hogy a hitelező és a fogyasztó a szerződés feltételeinek és a megállapodás szerinti határidőknek megfelelően teljesítik kötelezettségeiket.

(6) Az olyan hitelszerződések esetében, amelyek megengedik az éves, százalékban kifejezett hiteldíjban szereplő kamatráták, valamint az egyéb költségek összegének és szintjének változását, de amelyeknek összegszerűsége a kiszámítás idején nem határozható meg, az éves, százalékban kifejezett hiteldíjat annak a vélelemnek az alapján kell kiszámítani, hogy a kamat és az egyéb költségek rögzítettek, és a hitelszerződés végéig érvényben maradnak.

[…]”

6 A 87/102 irányelv 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A hitelszerződést írásba kell foglalni. A fogyasztó az írásba foglalt szerződésből egy példányt kap.

(2) Az írásba foglalt megállapodás tartalmazza:

a) az éves hiteldíj mértékének meghatározását;

b) azokat a feltételeket, amelyek mellett az éves hiteldíj módosítható.

c) a fogyasztónak a hitel visszafizetése érdekében teljesítendő, továbbá a kamatok és más költségek fizetésére vonatkozó kifizetései összegének, számának, gyakoriságának vagy időpontjának kimutatása; lehetőség szerint e kifizetések teljes összegét is feltüntetve;

d) az 1a. cikk (2) bekezdésében hivatkozott költségtételek kimutatása, azoknak a szerződéses kötelezettségek megszegésével kapcsolatos kiadásoknak a kivételével, amelyeket nem vettek figyelembe az éves, százalékban kifejezett hiteldíj számításánál, de amelyeket a fogyasztónak bizonyos körülmények között meg kell fizetnie, egy olyan kimutatással, ami tartalmazza ezeket a körülményeket. Ahol e tételek pontos összege ismert, az összeget kell megadni; ellenkező esetben, lehetőség szerint a számítási módszert, vagy a lehetséges legpontosabb becsült összeget kell megadni.

Azokban az esetekben, amikor nem lehet megadni a teljes hiteldíj éves mértékét, a fogyasztó részére megfelelő tájékoztatást kell nyújtani az írásba foglalt szerződésben. Ennek a tájékoztatásnak legalább a 6. cikk (1) bekezdésének második francia bekezdésében foglalt információkat kell tartalmaznia.

[…]”.

7 A 87/102 irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) A 2. cikk (1) bekezdésének e) pontjában biztosított kivétel ellenére, egy hitelintézet vagy pénzintézet és a fogyasztó között folyószámlán – a hitelkártya számla kivételével – megadott kedvezmény formájában történő hitelnyújtásra létrejött szerződés esetén, a szerződés megkötésekor vagy azt megelőzően a fogyasztót tájékoztatni kell:

– adott esetben a hitel megengedhető legnagyobb mértékéről,

– az éves kamat mértékéről és azokról a költségekről, amelyek szerződés megkötésétől fogva felszámíthatók, valamint azokról a feltételekről, amelyek mellett ezek módosíthatók,

– a szerződés megszüntetésének módjáról.

Ezeket az információkat írásban meg kell erősíteni.

(2) Továbbá, a szerződés fennállása alatt a fogyasztót tájékoztatni kell az éves kamat vagy a díjak minden változásáról annak felmerülésekor. Az ilyen tájékoztatás történhet számlaegyenleg kiállítása formájában, vagy bármilyen más, a tagállamok által elfogadott módon."

8 Az irányelv 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelszerződések ne térjenek el a fogyasztó hátrányára az irányelvet végrehajtó, vagy annak megfelelő nemzeti jogszabályokban foglalt előírásoktól.

(2) A tagállamok biztosítják továbbá azt, hogy azok a rendelkezések, amelyeket ennek az irányelvnek a megvalósítására fogadnak el, nem kerülhetők meg a szerződések alakításával, különösen a hitelösszeg több szerződésre történő szétosztása révén."

9 Az említett irányelv 15. cikke a következőt mondja ki:

„Ez az irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat, hogy a Szerződés szerinti kötelezettségeik megfelelő figyelembe vétele mellett a fogyasztók védelmére szigorúbb intézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be."

A 2008/48/EK irányelv

10 A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 133., 66. o.) a hitelező számára általános kötelezettséget ír elő, amely szerint a szerződéskötést megelőzően és a kölcsönszerződésben jeleznie kell a fogyasztó számára bizonyos adatokat, köztük a teljes hiteldíj mutatót (a továbbiakban: THM). Ezen irányelv I. melléklete előírja a THM harmonizált kiszámítási módját.

11 A 2008/48 irányelv 27. és 29. cikke értelmében az irányelv átültetési határideje 2010. május 12-én lejárt, amely időpontban a 87/102 irányelv hatályát vesztette.

A 93/13 irányelv

12 A 93/13 irányelv 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták, és ezért a fogyasztó nem

tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

Az a tény, hogy egy feltétel bizonyos elemeit vagy egy kiragadott feltételt egyedileg megtárgyaltak, nem zárja ki ennek a cikknek az alkalmazhatóságát a szerződés többi részére, ha a szerződés átfogó megítélése arra enged következtetni, hogy a szerződés mégiscsak egy előre kidolgozott szabványszerződés.

Olyan esetekben, amikor egy eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyaltak, ennek bizonyítása az eladót vagy szolgáltatót terheli.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők."

13 Ezen irányelv 4. cikke a következőket írja elő:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek."

14 Az említett irányelv 5. cikke a következőképpen szól:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában."

15 Ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében „[a] tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket."

16 A 93/13 irányelv 7. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekkel rendelkező személyek vagy szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános haszná-

latra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.

(3) A saját nemzeti jogszabályok tiszteletben tartásával a (2) bekezdésben említett jogorvoslati eljárások elkülönítve vagy együttesen indíthatók az ellen az azonos gazdasági ágazathoz tartozó több eladó és szolgáltató, illetve szakmai szövetségük ellen, akik illetve amelyek azonos általános szerződési feltételeket vagy hasonló feltételeket használnak, vagy azok használatát javasolják."

17 A 93/13 irányelv 8. cikke értelmében „[a] tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak."

18 Az említett irányelv 3. cikk (3) bekezdésében említett feltételekről szóló melléklete 1. pontjának e) alpontja tartalmazza azokat a feltételeket „amelyek tárgya vagy hatása az, hogy [...] e) a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól aránytalanul magas összeg megfizetését követelik meg kártérítés címén".

A szlovák szabályozás

19 A polgári törvénykönyv 52. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1) »Fogyasztóval kötött szerződésnek« minősül a valamely szolgáltató és valamely fogyasztó között megkötött bármely szerződés, annak jogi formájától függetlenül.

2) A valamely fogyasztóval kötött szerződésben szereplő feltételeket, valamint az olyan jogviszonyra irányadó bármely más rendelkezést, amely jogviszony keretében a fogyasztó kötelezettséget vállalt, mindenkor a szerződésben fogyasztóként részt vevő fél számára kedvező módon kell alkalmazni. Nem érvényesek az ettől eltérő azon megegyezések vagy szerződéses megállapodások, amelyek tartalma vagy célja e rendelkezések megkerülésére irányul.

[...]

4) »Fogyasztó« minden olyan természetes személy, aki valamely fogyasztóval kötött szerződés megkötése és teljesítése során nem kereskedelmi tevékenysége vagy valamely más gazdasági tevékenység körében jár el."

20 E törvénykönyv 53. cikke a következőket írja elő:

„1) A fogyasztóval kötött szerződések nem tartalmazhatnak olyan rendelkezéseket, amelyek a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéznek elő a fogyasztó kárára (a továbbiakban: tisztességtelen feltétel). Nem minősül tisztességtelennek a szerződés fő tárgyával, valamint az ár megfelelőségével kapcsolatos szerződési feltétel, ha azt pontosan, világosan és érthetően fogalmazták meg, illetve ha a tisztességtelen feltételt egyedileg tárgyalták meg.

[…]

4) A fogyasztóval kötött valamely szerződésben szereplő tisztességtelen feltételeknek különösen azok a rendelkezések minősülnek, amelyek:

[…]

k) a kötelezettségeit nem teljesítő fogyasztót – büntetés jogcímén – aránytalanul magas összegű kötbér megfizetésére kötelezik,

[…]

5) A fogyasztóval kötött szerződésben szereplő tisztességtelen feltételek érvénytelenek."

21 A fogyasztói hitelekről szóló 258/2001. sz. törvény alapügy tényállása idején hatályos változatának 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Fogyasztói hitelszerződés

1) A fogyasztói hitelszerződést – az érvénytelenség jogkövetkezményei mellett – írásba kell foglalni, a fogyasztó pedig megkapja annak egy példányát.

2) A fogyasztói hitelszerződésnek – az általános tartalmi elemek mellett – a következőket kell tartalmaznia,

[…]

j) a teljes hiteldíj mutató, valamint a fogyasztónak nyújtott hitellel összefüggő, a szerződés megkötésekor érvényes adatok alapján kiszámított költségek teljes összege,

[...]

Amennyiben a fogyasztói hitelszerződés nem tartalmazza a [...] (2) bekezdés j) pontjában szereplő elemeket, úgy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni."

22 A választottbírósági eljárásról szóló 244/2002. sz. törvény alapügy tényállása idején hatályos változatának 45. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1) A valamely határozat végrehajtására, illetve különös rendelkezések alapján a végrehajtásra hatáskörrel rendelkező bíróság, azon fél kérelmére, akivel szemben a választottbírósági ítélet végrehajtását elrendelték, felfüggeszti a határozat végrehajtására irányuló eljárást, illetve a végrehajtási eljárást.

[...]

c) ha a választottbírósági ítélet a választottbírósági eljárásban részt vevő valamely felet olyan teljesítésre kötelezi, amely objektíven lehetetlen, jogellenes, vagy a közerkölccsel ellentétes.

2) Valamely határozat végrehajtására, illetve a végrehajtásra hatáskörrel rendelkező bíróság hivatalból is felfüggesztheti a választottbírósági ítélet végrehajtását, illetve a végrehajtási eljárást, amennyiben a választottbírósági eljárással kapcsolatban az (1) bekezdés b) vagy c) pontja szerinti hibák megállapítására kerül sor."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

23 A körülbelül havi 370 euró rokkantnyugdíjban részesülő, mozgássérült I. Korčkovská 2008. február 26-án hitelszerződést kötött a Pohotovosť-nál, amely szerződés általános feltételei a következőket tartalmazták. A felvett összeg 20 000 SKK (663,88 euró) volt, a hitelköltségek pedig 19 120 SKK-t (634,67 eurót) tettek ki. I. Korčkovská a tőketartozást és a költségeket egy év alatt, 3260 SKK (108,21 euró) havi részletben volt köteles visszafizetni. A kérdéseket előterjesztő bíróság szerint ily módon az ehhez a hitelhez kapcsolódó THM 95,6% volt, THM-ként azonban semmi nem szerepelt a Pohotovosť társaság által nyújtott kölcsönök általános feltételeiben, sem a megkötött kölcsönszerződésben.

24 Az általános feltételek 4. cikke értelmében a hitel teljes összege azonnal behajthatóvá válik, ha az adós két egymást követő részlettel – legalábbis részben – késedelembe esik. Ezen túlmenően, erre az esetre az említett általános feltételek 6. cikke előírja az esedékes összeg 0,25%-ának megfelelő és a tartozás esedékességének napjától végleges rendezésének napjáig felszámított napi késedelmi kamat megfizetését. Az ehhez hasonló kötbér ily módon 91,25%-os éves kamatnak felel meg. Márpedig a kérdéseket előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy – a szlovák jog értelmében – a polgári ügyekben késelemi kamatok formájában előírt kötbérek nem haladhatják meg az Európai Központi Bank által jelenleg 1%-ban rögzített és 8%-kal növelt, azaz összesen 9%-os referencia-kamatlábat.

25 Ugyanezen általános feltételek 17. cikke előírja, hogy a valamely hitelszerződésből eredő jogvitákat vagy a pozsonyi Stály rozhodcovský súd (állandó választottbíróság), vagy a keresetet benyújtó szerződő fél választása szerinti, hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság útján rendezik. Ezenfelül az általános feltételek 19. cikke értelmében a hitelező és az adós közötti jogviszonyok összességére a kereskedelmi törvénykönyv, és nem a polgári törvénykönyv rendelkezései az irányadók. A kérdéseket előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy az alapeljárásban szóban forgó szerződés I. Korčkovská képviseletére vonatkozó ügyvédi meghatalmazást is tartalmazott.

26 Mivel I. Korčkovská két egymást követő havi részletet nem fizetett meg, a Pohotovosť 2008. október 9-én a Stály rozhodcovský súdhoz fordult, amely 2008. november 3-án választottbírósági ítéletet hozott, amelyben kötelezte az érdekeltet, hogy a társaság részére fizessen meg 48 820 SKK (1620,53 euró) összeget, valamint 39 120 SKK (1298,55 euró) összegű késelemi kamatot és 9928 SKK (329,55 euró) összegű költségeket. Ez az ítélet 2008. december 15-én emelkedett jogerőre, és ugyanazon év december 18-án vált végrehajthatóvá.

27 Az említett ítélet alapján 2009. március 9-én a bírósági végrehajtó 3467 euró összegre vonatkozóan végrehajtás lefolytatására irányuló végzést kért az Okresn ý súd Stará Ľubovňától (ólublói kerületi bíróság). Ez a bíróság 2009. július 31-i végzésével arra való hivatkozással függesztette fel a végrehajtási eljárást, hogy az a végrehajtási eljárás felperese jogi képviselőjének – 94,61 euró összeget meghaladó – költségeit, valamint az 1298,52 euró összegre 2008. július 21-től a kölcsön visszafizetésének időpontjáig számított 0,25%-os napi késedelmi kamat megfizettetését illetően a közerkölcsbe ütközik.

28 A Pohotovosť 2009. augusztus 26-án e végzés ellen keresetet nyújtott be a Krajský súd v Prešovéhoz (eperjesi regionális bíróság). I. Korčkovská támogatása végett engedélyezték az Asociácia spotrebiteľských subjektov Slovenska (Szlovák Fogyasztóvédelmi Szövetség; a továbbiakban: Asociácia) számára, hogy beavatkozási beadványt

nyújtson be, amelyben az Asociácia különösen a Pohotovosť által Szlovákiában indított végrehajtási eljárások magas számáról tájékoztatta a bíróságot. Márpedig az Asociácia úgy véli, hogy az e társaság által nyújtott kölcsönökre vonatkozó általános feltételek tisztességtelen feltételeket tartalmaznak, és tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat képeznek, így azt javasolta a kérdéseket előterjesztő bíróságnak, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján forduljon a Bírósághoz.

29 A Krajský súd v Prešove – mivel egyebekben úgy vélte, hogy az az Asociácia által benyújtott panasz olyan tényeket tartalmaz, amelyekkel hivatalból kell foglalkoznia – felfüggesztette az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) a) A fogyasztó által viselt összköltséggel kapcsolatos, százalékpontokban kifejezett adat (a [THM]) olyan jelentőséggel bír-e, hogy amennyiben az nem szerepel a szerződésben, úgy a fogyasztói hitel költsége nem tekinthető átláthatónak, kellően egyértelműnek és érthetőnek?

b) A […] 93/13[…] irányelvben biztosított fogyasztóvédelmi keretrendszer értelmében az is elképzelhető-e, hogy a költséget – amiatt, hogy az nem kellően átlátható és érthető – a fogyasztói hitelszerződésben szereplő tisztességtelen feltételnek lehet tekinteni, amennyiben a szerződésből hiányzik a fogyasztói hitel összköltségével kapcsolatos, százalékpontokban kifejezett adat, a költséget pedig csupán különféle – részben a szerződésben, részben pedig az általános szerződési feltételekben említett – járulékos költségekből álló pénzösszegben fejezik ki?

2) a) A […] 93/13[…] irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy a fogyasztó távollétében hozott, jogerős választottbírósági ítélet végrehajtása iránti kérelem tárgyában határozó nemzeti bíróságnak – amennyiben a jogi és ténybeli helyzettel kapcsolatosan szükséges információk e célból rendelkezésére állnak –, hivatalból

kell-e értékelnie a hitelező és a fogyasztó között létrejött hitelszerződésben szereplő kötbér aránytalan jellegét, ha a nemzeti eljárási szabályok értelmében a nemzeti jogon alapuló, egyéb hasonló eljárások keretében lehetséges az ilyen jellegű értékelés elvégzése?

b) A fogyasztó kötelezettségeinek nem teljesítése miatti aránytalan kötbér esetén, az említett bíróság feladata-e levonni a nemzeti jog értelmében egy ehhez hasonló körülményből fakadó valamennyi következtetést annak biztosítása érdekében, hogy az ehhez hasonló fogyasztót ne sújtsa az említett kötbér?

c) Az esedékes hitelösszegre napi 0,25%-os – azaz évi 91,25%-os – kötbér, annak aránytalansága miatt, tisztességtelennek tekinthető-e?

3) A fogyasztói hitelszerződések tekintetében a fogyasztóknak az uniós rendelkezések ([…] 93/13 irányelv, és a […] 87/102[…] irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48[…] irányelv) keretében biztosított védelme alapján – amennyiben a szerződésben megkerülik a fogyasztói hitelek tekintetében a fogyasztóvédelemre vonatkozóan meghatározott rendelkezéseket, továbbá a szerződéssel kapcsolatban választottbírósági ítélet alapján elfogadott határozat végrehajtása iránt nyújtottak már be kérelmet –, az eljáró bíróság felfüggesztheti a végrehajtást, vagy az adós terhére a végrehajtást kizárólag a nyújtott hitel vissza nem fizetett részének megfelelő összeg tekintetében rendelheti el, amennyiben – a nemzeti rendelkezések értelmében – el lehet végezni a választottbírósági ítélet értékelését, az eljáró bíróság pedig rendelkezik a jogi és ténybeli helyzetre vonatkozó szükséges információkkal?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

30 A Bíróság – eljárási szabályzata 104. cikke 3. §-ának első bekezdése alapján, amennyiben az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból – a főtanácsnok meghallgatását követően indokolt végzéssel bármikor határozhat.

31 A Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben ez a helyzet.

Az elfogadhatóságról

32 Írásbeli észrevételeiben a Pohotovosť egyrészről azzal érvel, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések némelyike az eljárási szabályzat 104. cikkének 3. §-a alapján elfogadott végzéssel megválaszolható. Másrészről pedig különösen azt állítja, hogy az első és a harmadik kérdés nem az uniós jog értelmezésére vonatkozik, valamint hogy – általánosságban – a kérdéseket előterjesztő bíróság nem tartotta tiszteletben a rá háruló azon kötelezettséget, hogy mielőtt az EUMSZ 267. cikkben előírt mechanizmuson keresztül a Bírósághoz fordul, rendezze a nemzeti joggal kapcsolatos kérdéseket.

33 E tekintetben elegendő emlékeztetni arra, hogy noha bizonyos körülmények között előnyös lehet, ha a tisztán nemzeti jogi problémákat a kérdések Bíróság elé terjesztésével egyidejűleg rendezik, a nemzeti bíróságok a lehető legszélesebb lehetőséggel rendelkeznek arra, hogy a Bírósághoz forduljanak, ha azt állapítják meg, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben az uniós jog valamely rendelkezésének értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó, a Bíróság döntését igénylő kérdés merül fel (a C-188/10. és C-189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben 2010. június

22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5667. o.] 41. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Ami a kérdéseket előterjesztő bíróság által feltett, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket illeti, meg kell állapítani, hogy azok az uniós jog értelmezésére vonatkoznak.

35 Következésképpen a Krajský súd v Prešove által feltett kérdéseket meg kell válaszolni.

A második kérdés a) pontjáról

36 A kérdéseket előterjesztő bíróság második kérdésének a) pontjával – amelyet először kell megvizsgálni – arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv alapján a valamely jogerős és a fogyasztó távollétében hozott választottbírósági ítélet végrehajtására irányuló kereset ügyében eljáró nemzeti bíróságnak – amennyiben a jogi és ténybeli helyzettel kapcsolatosan szükséges információk e célból rendelkezésére állnak –, akár hivatalból is értékelnie kell-e a hitelező és a fogyasztó között létrejött hitelszerződésben szereplő és az említett ítéletben alkalmazott kötbér tisztességtelen jellegét, ha a nemzeti eljárási szabályok értelmében a nemzeti jogon alapuló, egyéb hasonló eljárások keretében lehetséges az ilyen jellegű értékelés elvégzése.

37 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni

tudná ezek tartalmát (a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-4941. o.] 25. pontja, valamint a C-168/05. sz. Mostaza Claro-ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10421. o.] 25. pontja).

38 E hátrányos helyzet tekintetében a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse (a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 36. pontja, valamint a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 25. pontja).

39 A 93/13 irányelv által előírt védelem biztosítása érdekében a Bíróság már több esetben hangsúlyozta, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki (a fent hivatkozott Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet 27. pontja, a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 26. pontja, valamint a C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-9579. o.]) 31. pontja.

40 A Bíróság ezen elvek fényében állapította meg, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni valamely szerződéses feltétel tisztességtelen jellegét (a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 32. pontja).

41 A bíróság azon lehetősége, hogy hivatalból vizsgálja a feltételek tisztességtelen voltát, éppúgy megfelelő eszköz a 93/13 irányelv 6. cikkében foglalt eredmény elérésére, vagyis annak megakadályozására, hogy az egyéni fogyasztót a tisztességtelen feltételek kössék, mint annak elősegítésére, hogy az irányelv 7. cikkében szereplő cél elérhetővé váljon, mivel az említett vizsgálat esetleges visszatartó erejének köszönhetően megszűnhet a tisztességtelen feltételek alkalmazása a fogyasztók és az eladók vagy szolgáltatók között létrejött szerződésekben (a C-473/00. sz. Cofidis-ügyben 2002.

november 21-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10875. o.] 32. pontja, valamint a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 27. pontja).

42 Ezen, a bíróság számára elismert lehetőség szükségesnek minősült a fogyasztó hatékony védelmének biztosításához, különös tekintettel azon nem elhanyagolható kockázatra, amely abból ered, hogy nem ismeri jogait, vagy nehézségekkel találja magát szemben ezek érvényesítése során (a fent hivatkozott Cofidis-ügyben hozott ítélet 33. pontja, valamint a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 28. pontja).

43 Az említett irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem így kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy szolgáltatóval tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződést kötött fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei (a fent hivatkozott Cofidis-ügyben hozott ítélet 34. pontja).

44 Az említett védelmet még inkább igazolja – ahogyan azt, úgy tűnik, előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdéseket előterjesztő bíróság véli –, hogy az alapeljárásban szereplő hitelszerződés a hitelező által választott ügyvéd megbízását tartalmazza, akinek az adós fogyasztót képviselnie kell, amely adós fogyasztó csak a hitelösszeg 15%-ának megfelelő kötbér megfizetése ellenében dönthet úgy, hogy képviseletét más ügyvéd lássa el.

45 Kétségkívül, a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében, az uniós jog nem írja elő a nemzeti bíróságnak, hogy eltérjen a határozatokat jogerőre emelő belső eljárási szabályok alkalmazásától, még akkor sem, ha ez lehetővé tenné a szóban

forgó határozat által megvalósított uniós jogi jogsértés orvoslását (a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 37. pontja).

46 E tekintetben a Bíróság ugyanis már megállapította, hogy mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitásának, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének biztosításához fontos, hogy ne lehessen többé vita tárgyává tenni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerülését, illetve az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltét követően jogerőre emelkedtek (a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 36. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 A tárgykörre vonatkozó uniós szabályozás hiányában, továbbá a jogerő végrehajtásának részletes szabályai a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak. Nem lehetnek kedvezőtlenebbek azonban, mint a hasonló belső jellegű esetekre vonatkozó szabályok (az egyenértékűség elve), és nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a közösségi jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 38. pontja).

48 Az egyenértékűség elvét illetően, ez azt követeli meg, hogy a nemzeti jog által az uniós jog hivatalból történő figyelembevétele tekintetében előírt feltételek ne legyenek kevésbé kedvezőek, mint a hivatalból történő alkalmazását szabályozó azonos rangú nemzeti jogi szabályok (a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 49. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Márpedig e tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kógens rendelkezésnek minősül. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében ezen irányelv egyébként, a maga egészében olyan intézkedésnek minősül, amely elengedhetetlen az Európai Unióra bízott feladatok megvalósításához és különösen az Unió egész területén az életszínvonal és életminőség javításának biztosításához (lásd a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott

ítélet 37. pontját, valamint a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 51. pontját).

50 Ily módon, tekintettel azon közérdek jellegére és jelentőségére, amelyen a 93/13 irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem alapul, meg kell állapítani, hogy ezen irányelv 6. cikkét azon nemzeti jogszabályokkal egyenértékűnek kell minősíteni, amelyek a nemzeti jogrendben a közrendi szabályok rangjával bírnak (a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 52. pontja).

51 Ebből különösen az következik, hogy ha valamely jogerős választottbírósági ítélet végrehajtására irányuló kereset ügyében eljáró nemzeti bíróságnak a nemzeti eljárási szabályok értelmében hivatalból kell értékelnie a választottbírósági kikötés és a nemzeti közrendi szabályok közötti ellentmondást, akkor e bíróságnak hivatalból kell értékelnie e kikötésnek a szóban forgó irányelv 6. cikke szerinti tisztességtelen jellegét is, mivel rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pannon GSM ügyben hozott ítélet 32. pontját, valamint az Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 53. pontját).

52 Az alapeljárásban úgy tűnik, hogy – a kérdéseket előterjesztő bíróság által nyújtott információk alapján – a választottbírósági eljárásra vonatkozó nemzeti szabályozás kötelezi a bíróságot a valamely választottbírósági ítéletben előírt teljesítés végrehajtásának felfüggesztésére, amennyiben az említett teljesítést törvény tiltja, illetve amennyiben az közerkölcsbe ütközik. A bíróság egyebekben úgy véli, hogy a fogyasztóval kötött valamely szerződésben szereplő bármely tisztességtelen feltétel – a nemzeti jog értelmében – a közerkölcsbe ütközik, mivel a jóhiszeműség követelményével ellentétben az eladó vagy szolgáltató és az említett fogyasztó szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

53 Ily módon – ugyanúgy, ahogy a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben – az alapeljárásbelihez hasonló helyzetben, amikor is a valamely választottbírósági ítélet végrehajtása tekintetében eljáró bíróság hivatalból is felfüggesztheti e választottbírósági ítélet alkalmazását, amennyiben ez utóbbi objektíven lehetetlen, jogellenes, vagy a közerkölccsel ellentétes teljesítésre kötelezi az érintett felet, úgy ennek a bíróságnak – amennyiben a jogi és ténybeli helyzettel kapcsolatosan szükséges információk e célból rendelkezésére állnak – a végrehajtási eljárás keretében hivatalból kell értékelnie a hitelező és a fogyasztó között létrejött hitelszerződésben előírt kötbér tisztességtelen jellegét.

54 A második kérdés a) pontjára tehát azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv kötelezi a valamely jogerős és a fogyasztó távollétében hozott választottbírósági ítélet végrehajtása iránti kereset tárgyában eljáró nemzeti bíróságot, hogy hivatalból értékelje a hitelező és a fogyasztó között létrejött hitelszerződésben előírt és az említett ítéletben alkalmazott kötbér tisztességtelen jellegét, amennyiben e célból e bíróság rendelkezésére állnak a jogi és ténybeli helyzettel kapcsolatosan szükséges információk, és ha a nemzeti eljárási szabályok értelmében az említett bíróság a nemzeti jogon alapuló hasonló eljárások keretében végezhet ilyen jellegű értékelést.

A második kérdés b) és c) pontjáról

55 A kérdéseket előterjesztő bíróság második kérdésének b) és c) pontjával egyrészről arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 3. és 4. cikke értelmében – aránytalan jellege miatt – tisztességtelennek tekinthető-e a valamely hitelszerződésben szereplő azon feltétel, amely a fizetés fogyasztó általi elmulasztásának esetén a hitelösszegre számított napi 0,25%-os – azaz évi 91,25%-os – kötbért ír elő, valamint másrészről arra, hogy – igenlő válasz esetén – az aránytalan jelleget megállapító nemzeti bíróság

feladata-e annak kimondása, hogy az ehhez hasonló feltételt a fogyasztó ellen nem lehet felhozni.

56 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 93/13 irányelv 3. cikke, a jóhiszeműség és a felek jogai és kötelezettségei jelentős egyenlőtlenségének fogalmaira utalva, csak általános módon határozza meg azokat az elemeket, amelyek valamely egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételt tisztességtelenné tesznek (lásd ebben az értelemben a C-478/99. sz., Bizottság kontra Svédország ügyben 2002. május 7-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-4147. o.] 17. pontját, valamint a C-237/02. sz. Freiburger Kommunalbauten ügyben 2004. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 2004., I-3403. o.] 19. pontját).

57 Az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdése ugyanakkor előírja, hogy egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták, és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében, amely helyzet úgy tűnik, hogy az alapügyben fennáll.

58 A 93/13 irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében említett melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők, és amelyek között – az említett melléklet 1. pontjának e) alpontjában – szerepelnek azok a feltételek, „amelyek tárgya vagy hatása az, hogy a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól aránytalanul magas összeg megfizetését követelik meg kártérítés címén”.

59 Azon kérdést illetően, hogy valamely egyedi szerződési feltétel tisztességtelen jelleggel bír-e, vagy sem, a 93/13 irányelv 4. cikke kifejti, hogy ezt a kérdést a szerződés tárgyát képező áruk vagy szolgáltatások természetének figyelembevételével, és a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményre hivatkozva kell megválaszolni. Meg kell állapítani, hogy ezzel összefüggésben értékelni kell azokat a következményeket is, amelyeket az említett feltétel a

szerződésre irányadó jog keretében előidézhet, és ez a nemzeti jogrend szerinti vizsgálatot feltételez (a fent hivatkozott Freiburger Kommunalbauten ügyben hozott ítélet 21. pontja).

60 Következésképpen a Bíróság az EUMSZ 267. cikkben ráruházott, az uniós jog értelmezésére vonatkozó hatáskör gyakorlása során az uniós jogalkotó által a tisztességtelen feltétel fogalmának meghatározásakor használt általános szempontokat értelmezheti. Ezzel szemben nem dönthet ezen általános szempontoknak valamely egyedi feltételre való alkalmazásáról, amely feltételt az adott ügy körülményeire tekintettel kell vizsgálni, így a nemzeti bíróság feladata azt meghatározni, hogy a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményre tekintettel tisztességtelennek kell-e tekinteni az alapeljárásbelihez hasonló valamely szerződési feltételt, amely – a kérdéseket előterjesztő bíróság által tett megállapítások szerint – aránytalanul magas összegű kártérítést ír elő (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Freiburger Kommunalbauten ügyben hozott ítélet 22. és 25. pontját).

61 Következésképpen, ha ez a bíróság arra a következtetésre jut, hogy az alapeljárásban szereplő feltétel a 93/13 irányelv értelmében tisztességtelen, emlékeztetni kell arra, hogy az ehhez hasonló feltétel – az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően – a nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, valamint hogy ezenfelül az említett bíróságnak értékelnie kell, hogy a szerződés ezen esetleges tisztességtelen feltétel kihagyásával is teljesíthető-e.

62 Ilyen helyzetben tehát az említett bíróság feladata valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 59. pontját).

63 A fentiekre figyelemmel a második kérdés b) és c) pontjára azt a választ kell adni, hogy az érintett nemzeti bíróság feladata azt meghatározni, hogy – a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményre tekintettel – a 93/13 irányelv 3. és 4. cikke értelmében tisztességtelennek kell-e tekinteni az alapeljárásbelihez hasonló valamely hitelszerződésben szereplő azon feltételt, amely – az e bíróság által tett megállapítások szerint – a fogyasztó által megfizetendő, aránytalanul magas összegű kötbért ír elő. Igenlő válasz esetén az említett bíróság feladata valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

Az első kérdésről

64 Első kérdésével a kérdéseket előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a THM-nek a fogyasztói hitelszerződésben való – a 87/102 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírtak szerinti – feltüntetése alapvető elemét képezi-e az ilyen típusú szerződéseknek, és következésképpen, hogy a THM feltüntetésének hiányában tekinthető-e úgy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése alapján, hogy a szerződési feltételek nem világosak és érthetőek, ily módon pedig, hogy a hitel költségével kapcsolatos feltétel az ezen utóbbi irányelv 3. cikke szerinti, esetlegesen tisztességtelen jellegét tekintve az említett bíróság általi értékelés tárgyát képezheti.

65 Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy – figyelemmel az alapügyben szóban forgó kölcsönszerződés megkötésének időpontjára, valamint a jelen végzés 11. pontjában szereplő pontosításokra – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdést a 87/102 irányelv, és nem a 2008/48 irányelv alapján kell megválaszolni.

66 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy ezen irányelv célkitűzése az, hogy biztosítsa a fogyasztók fogyasztói hitellel kapcsolatos védelmére vonatkozó minimumszabály tiszteletben tartását (a C-429/05. sz., Rampion és Godard ügyben 2007. október 4-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-8017. o.] 47. pontja, valamint a C-509/07. sz. Scarpelli-ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3311. o.] 25. pontja). Ez az irányelv ugyanis – amelynek 15. cikke, valamint huszonötödik preambulumbekezdése szerint az irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat, hogy a fogyasztók védelmére szigorúbb intézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be – a fogyasztói hitelekre vonatkozó nemzeti rendelkezések minimális harmonizációját írja csak elő (a fent hivatkozott Rampion és Godard ügyben hozott ítélet 18. pontja).

67 A Bíróság többször is megállapította, hogy – amint az az irányelv preambulumából is kitűnik – a 87/102 irányelv elfogadásának kettős célja volt: egyrészt a fogyasztói hitelek közös piacának megteremtése (harmadik, negyedik és ötödik preambulumbekezdés), másrészt az ilyen hiteleket felvevő fogyasztók védelme (hatodik, hetedik és kilencedik preambulumbekezdés) (a C-208/98. sz. Berliner Kindl Brauerei ügyben 2000. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-1741. o.] 20. pontja, valamint a C-264/02. sz. Cofinoga-ügyben 2004. március 4-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-2157. o.] 25. pontja).

68 A 87/102 irányelv 4. cikke a fogyasztók tisztességtelen hitelfeltételekkel szembeni védelme érdekében, valamint annak céljából írja elő, hogy a kölcsönvevő a szerződés megkötésekor rendelkezzen mindazon tényezőkkel, amelyek kötelezettségvállalására hatással lehetnek, hogy a fogyasztó teljes körűen megismerhesse az általa megkötött szerződés jövőbeli teljesítésével kapcsolatos feltételeket (lásd a fent hivatkozott Berliner Kindl Brauerei ügyben hozott ítélet 21. pontját).

69 A 87/102 irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja, hogy a hitelszerződést írásba kell foglalni, valamint hogy az írásba foglalt megállapodásnak tartalmaznia kell a THM meghatározását, valamint azokat a feltételeket, amelyek mellett ez utóbbi módosítható. Ezen irányelv 1a. cikke meghatározza a THM számítási módszerét, (4) bekezdésének a) pontjában pedig meghatározza, hogy azt a szerződés „megkötésének időpontjában" kell kiszámítani (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Cofinoga-ügyben hozott ítélet 23. pontját).

70 Ily módon alapvető fontossággal bír a fogyasztónak a hitel összköltségéről – egységes matematikai képlet alapján kiszámított kamat formájában – való tájékoztatása. Egyrészről ez az információ – amelyet a 87/102 irányelv 3. cikke értelmében a hirdetésben fel kell tüntetni – hozzájárul a piac átláthatóságához, mivel lehetővé teszi, hogy a fogyasztó összehasonlítsa a hitelajánlatokat. Másrészről pedig lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy felmérje kötelezettségvállalásának terjedelmét (a fent hivatkozott Cofinoga-ügyben hozott ítélet 26. pontját).

71 Következésképpen az alapeljárásbelihez hasonló helyzetben a THM szóban forgó hitelszerződésben való feltüntetésének hiánya – és amelynek feltüntetése a 87/102 irányelv kontextusában alapvető fontossággal bír – döntő tényező lehet a nemzeti bíróság által arra irányulóan végzett elemzés keretében, hogy a 93/13 irányelv 4. cikke értelmében világos és érthető-e a kölcsönszerződésnek a kölcsön költségével kapcsolatos valamely olyan feltétele, amelyben azt nem tüntetik fel.

72 Ha nem ez a helyzet, akkor a nemzeti bíróság értékelheti az ehhez hasonló feltételnek a 93/13 irányelv 3. cikke szerinti tisztességtelen jellegét. Ugyanis, még akkor is, ha ezt a feltételt az említett cikkben előírt kizárás hatálya alá tartozóként lehetne elemezni, emlékeztetni kell arra, hogy az ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében említett feltételek, amelyek a 93/13 irányelv által szabályozott terület alá tartoznak, csak akkor mentesülnek a tisztességtelen jellegükre vonatkozó vizsgálat alól, ha az illetékes nemzeti bíróság eseti jelleggel megállapítja, hogy az eladók vagy szolgáltatásnyújtók azokat világosan és érthetően fogalmazták meg (lásd a C-484/08. sz., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid ügyben 2010. június 3-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-4785. o.] 32. pontját).

73 Az alapeljárásban a THM feltüntetését mellőző kölcsönszerződési feltétel tisztességtelen jellegének vizsgálatára tehát a 93/13 irányelv alapján sor kerülhet, e tekintetben pedig – amint az a jelen végzés 53. pontjában megállapításra került – a nemzeti bíróságnak lehetősége van arra, hogy hivatalból értékelje az ehhez hasonló feltételt. Az ilyen helyzetben – amint az a jelen végzés 60. pontjában szerepel – a kérdéseket előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy – az alapeljárásban szereplő

szerződés megkötését kísérő összes körülményre tekintettel – a THM valamely fogyasztói hitelszerződésnek a hitel költségével kapcsolatos feltételében való feltüntetésének elmulasztása az említett feltételnek a 93/13 irányelv 3. és 4. cikke szerinti tisztességtelen jelleget kölcsönözhet-e.

74 Mindazonáltal a kérdéseket előterjesztő bíróság által nyújtott információkból kitűnik, hogy a 87/102 irányelvet átültető 258/2001. sz. törvény alapügy tényállása idején hatályos változatának 4. cikke értelmében a fogyasztói hitelszerződéseknek fel kell tüntetniük a THM-et, ennek hiányában pedig a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni.

75 Márpedig az említett irányelv 14. cikke kötelezi a tagállamokat annak biztosítására, hogy a hitelszerződések ne térjenek el a fogyasztó hátrányára az irányelvet végrehajtó, vagy annak megfelelő nemzeti jogszabályokban foglalt előírásoktól.

76 Következésképpen az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén – anélkül, hogy a THM feltüntetését elmulasztó feltétel tisztességtelen jellegének a 93/13 irányelv tekintetében történő vizsgálatára szükség lenne – a 87/102 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy hivatalból alkalmazza az ezen utóbbi irányelv 4. cikkét a belső jogba átültető és azt előíró rendelkezéseket, hogy valamely fogyasztói hitelszerződésben a THM feltüntetésének elmulasztása azzal a következménnyel jár, hogy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni (lásd analógia útján a 87/102 irányelv 11. cikkének (2) bekezdését illetően a fent hivatkozott Rampion és Godard ügyben hozott ítélet 69. pontját).

77 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén valamely fogyasztói hitelszerződésben a THM feltüntetésének elmulasztása – és amelynek feltüntetése a 87/102 irányelv kontextusában alapvető fontossággal bír – döntő tényező lehet a nemzeti bíróság által arra irányulóan végzett

elemzés keretében, hogy a 93/13 irányelv 4. cikke értelmében világos és érthető-e a THM-et fel nem tüntető fogyasztói hitelszerződésnek a kölcsön költségével kapcsolatos valamely feltétele. Ha nem ez a helyzet, úgy a bíróságnak lehetősége van arra, hogy hivatalból értékelje azt, hogy – az e szerződés megkötését kísérő összes körülményre tekintettel – a THM valamely szerződésnek a hitel költségével kapcsolatos feltételében való feltüntetésének elmulasztása az említett feltételnek a 93/13 irányelv 3. és 4. cikke szerinti tisztességtelen jelleget kölcsönözhet-e. Mindazonáltal – az említett szerződésnek a 93/13 irányelv tekintetében történő értékelésére biztosított lehetőség ellenére – a 87/102 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy hivatalból alkalmazza az ezen utóbbi irányelv 4. cikkét a belső jogba átültető és azt előíró rendelkezéseket, hogy valamely fogyasztói hitelszerződésben a THM feltüntetésének elmulasztása azzal a következménnyel jár, hogy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni.

A harmadik kérdésről

78 Ezzel a kérdésével a kérdéseket előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén, és amennyiben az említett bíróság arra a következtetésre jut, hogy a 87/102 irányelv és a 93/13 irányelv rendelkezéseit nem tartották tiszteletben, úgy – a fogyasztók védelmére vonatkozó uniós szabályozás alapján – ez a bíróság felfüggesztheti vagy korlátozhatja-e a kölcsönszerződésben előírt valamely tisztességtelen feltétel alapján elfogadott jogerős választottbírósági ítélet végrehajtását.

79 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk keretében a Bíróság csak arra jogosult, hogy a Szerződés és az uniós intézmények által hozott aktusok értelmezéséről döntsön, arra viszont nem, hogy az uniós szabályokat egy meghatározott

ügyre alkalmazza (a C-291/03. sz. MyTravel-ügyben 2005. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-8477. o.] 43. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 Márpedig a kérdéseket előterjesztő bíróság ezzel a kérdésével arra próbál választ kapni, hogy a Bíróság úgy véli-e, hogy a kérdéseket előterjesztő bíróság – a Bíróság által az első és második kérdésre adott válaszokra figyelemmel, az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén – az uniós jog és a nemzeti jog alapján az alapeljárásban szereplő jogerős választottbírósági ítélet végrehajtását korlátozhatja-e kizárólag a fogyasztói hitel jogcímén hátralévő, esedékes összegre.

81 Mivel az ehhez hasonló kérdésre adott válasz azt foglalná magában, hogy a Bíróság döntsön az első két kérdés keretében értelmezett jogszabályoknak a tényállásra való konkrét alkalmazásáról, és mivel az említett kérdésekre adott válaszok alapján a kérdéseket előterjesztő bíróság mindenesetre rendelkezik az előtte folyamatban lévő jogvita megoldásához szükséges értelmezési elemekkel, ezt a kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

82 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdéseket előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv kötelezi a valamely jogerős és a fogyasztó távollétében hozott választottbírósági ítélet végrehajtása iránti kereset tárgyában eljáró nemzeti bíróságot, hogy hivatalból értékelje a hitelező és a fogyasztó között létrejött hitelszerződésben előírt és az említett ítéletben alkalmazott kötbér tisztességtelen jellegét, amennyiben e célból e bíróság rendelkezésére állnak a jogi és ténybeli helyzettel kapcsolatosan szükséges információk, és ha a nemzeti eljárási szabályok értelmében az említett bíróság a nemzeti jogon alapuló hasonló eljárások keretében végezhet ilyen jellegű értékelést.**

2) **Az érintett nemzeti bíróság feladata azt meghatározni, hogy – a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményre tekintettel – a 93/13 irányelv 3. és 4. cikke értelmében tisztességtelennek kell-e tekinteni az alapeljárásbelihez hasonló valamely hitelszerződésben szereplő azon feltételt, amely – az e bíróság által tett megállapítások szerint – a fogyasztó által megfizetendő, aránytalanul magas összegű kötbért ír elő. Igenlő válasz esetén az említett bíróság feladata valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.**

3) **Az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén valamely fogyasztói hitelszerződésben a teljes hiteldíj mutató feltüntetésének elmulasztása – és amelynek feltüntetése a az 1998. február 16-i 98/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i 87/102/EGK tanácsi irányelv kontextusában alapvető**

fontossággal bír – döntő tényező lehet a nemzeti bíróság által arra irányulóan végzett elemzés keretében, hogy a 93/13 irányelv 4. cikke értelmében világos és érthető-e a teljes hiteldíj mutatót fel nem tüntető fogyasztói hitelszerződésnek a kölcsön költségével kapcsolatos valamely feltétele. Ha nem ez a helyzet, úgy a bíróságnak lehetősége van arra, hogy hivatalból értékelje azt, hogy – az e szerződés megkötését kísérő összes körülményre tekintettel – a teljes hiteldíj mutató valamely szerződésnek a hitel költségével kapcsolatos feltételében való feltüntetésének elmulasztása az említett feltételnek a 93/13 irányelv 3. és 4. cikke szerinti tisztességtelen jelleget kölcsönözhet-e. Mindazonáltal – az említett szerződésnek a 93/13 irányelv tekintetében történő értékelésére biztosított lehetőség ellenére – a 87/102 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy hivatalból alkalmazza az ezen utóbbi irányelv 4. cikkét a belső jogba átültető és azt előíró rendelkezéseket, hogy valamely fogyasztói hitelszerződésben a teljes hiteldíj mutató feltüntetésének elmulasztása azzal a következménnyel jár, hogy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni.

Aláírások